

PESTPROTOCOL

Praktijkonderwijs Waalwijk

Inge Beerens (orthopedagoge)

update november 2021

Eric de Visser(Anti-pestcoördinator)

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING.....	3
HOOFDSTUK 1	
Het anti-pestprotocol.....	4
HOOFDSTUK 2	
Preventie	5
HOOFDSTUK 3	
Stappenplan na een melding van pesten	7
HOOFDSTUK 4	
Bijlagen	
4.1 Plagen en pesten.....	10
4.2 Vormen van pesten.....	11
4.3 Digitaal pesten.....	12
4.4 Oorzaken pesten.....	12
4.5 Betrokken partijen.....	12
4.6 Gevolgen pesten.....	13
4.7 De vijfsporenaanpak.....	13
4.8 Preventieve aanpak.....	13
4.9 Voorbeeldbrief	
4.10 ABCD - Schema	

INLEIDING

Wij vinden het belangrijk dat alle kinderen zich veilig voelen bij ons op school. De leerlingen mogen zijn wie ze zijn en worden geaccepteerd. Hoewel één van de schoolregels is dat er niet wordt gepest, merken we dat dit helaas soms toch gebeurt. Met dit protocol willen we sturing geven aan hoe wij als school omgaan met pesten.

Pesten is onacceptabel en vraagt om een duidelijke en krachtige reactie vanuit onze school. De grote vraag is hoe dat het beste kan en vooral ook hoe we dat gezamenlijk het beste kunnen aanpakken. Pesten kan grote gevolgen hebben voor de gepeste, de pester en de overige leerlingen. Binnen onze ondersteuningsstructuur van Met Praktijkonderwijs Waalwijk wordt er actie ondernomen als pesten aan de orde is. Om die reden is er een pestprotocol ontwikkeld.

In dit protocol vindt u een stappenplan. Als er op onze school gepest wordt, werken we volgens dit stappenplan (hoofdstuk 2). De coach speelt hierbij een belangrijke rol. De coach heeft de leerling het beste in beeld en is daardoor het belangrijkste aanspreekpunt voor de leerling en zijn ouders. Naast de coach zijn er de zorgcoördinator, schoolmaatschappelijk werker, orthopedagoog, teamleider en directie, die een belangrijke rol spelen bij het voorkomen van of het stoppen van pesten op school. De rol van anti-pestcoördinator geven we hierbij een belangrijke plaats.

HOOFDSTUK 1

HET PESTPROTOCOL

WAT IS EEN PESTPROTOCOL?

Een pestprotocol is een handelingsplan voor de school. In dit protocol wordt vastgelegd welke stappen op school worden gezet in het geval van pesten: Met wie wordt er gepraat, wie zijn daarbij, en wat is de volgende stap. U kunt hier meer over lezen in hoofdstuk 2.

WAAROM IS EEN PESTPROTOCOL BELANGRIJK?

Een pestprotocol geeft kinderen, leerkrachten en ouders duidelijkheid over hoe gehandeld wordt wanneer er gepest wordt. Door het protocol te volgen ontstaat een samenwerking tussen leerkracht, pester, gepeste, overige klasgenoten en ouders. Deze vorm van samenwerken wordt de 'vijfsporenaanpak' genoemd. Daarbij worden gebeurtenissen die te maken hebben met de pestsituatie vastgelegd, zodat het verloop gevolgd kan worden. Hierdoor ontstaat helderheid voor alle partijen. Meer achtergrondinformatie over de vijfsporenaanpak kunt u lezen in de bijlagen.

Het feit dat de school er beleid op gemaakt heeft, geeft aan dat de school onderkent dat pesten een probleem kan zijn en dat het niet gedoogd wordt. Wanneer zij vervolgens direct optreedt wanneer er sprake is van pesten, is het voor de pesters duidelijk dat wat ze doen gevolgen heeft.

DE TE NEMEN STAPPEN

In het volgende hoofdstuk kunt u lezen welke stappen Met Praktijkonderwijs Waalwijk onderneemt wanneer er signalen zijn dat er (mogelijk) gepest wordt.

HOOFDSTUK 2

PREVENTIE

Pesten wordt bij ons op school ook preventief aangepakt om op die manier een veilig klimaat te scheppen voor de kinderen.

ONDERWIJSCONCEPT

Bij Met Praktijkonderwijs Waalwijk werken we vanuit het onderwijsconcept Big Picture Learning. Het onderwijsconcept Big Picture Learning is gebaseerd op een aantal onderscheidende kenmerken. Deze kenmerken dragen bij aan het creëren van een positief schoolklimaat.

KLEINE OVERZICHTELIJKE ORGANISATIE

Bij Met Praktijkonderwijs Waalwijk is elke leerling onderdeel van een kleine leergroep van ongeveer 15 leerlingen. Dit noemen we binnen Met de coachclub. Elke groep wordt ondersteund en begeleid door een vaste coach. De coach is een leraar die nauw samenwerkt met de groep en die met elke leerling van die groep een persoonlijke relatie aangaat. Binnen deze kleinschalige, overzichtelijke leeromgeving voelen leerlingen zich veilig en kunnen zij hun zelfvertrouwen versterken. Leerlingen werken minstens een tot twee uur per dag samen met de coach in de eigen coachclub. Verder is er ruim tijd ingeruimd voor persoonlijke gesprekken met de coach. Ook de schoolorganisatie gaat uit van kleinschaligheid, van korte lijnen en overzichtelijkheid.

ELKE LEERLING TELT

Leerlingen in praktijkonderwijs onderscheiden zich door (lichte) beperkingen in het verwerven van informatie. Lees- en/of rekenvaardigheden zijn minder sterk ontwikkeld en mogelijk is het sociale aanpassingsvermogen onvoldoende sterk ontwikkeld. Als school onderkennen we deze risico's, maar onderzoeken en richten we juist de krachten van de leerling. Dat betekent dat we veel ruimte maken om interesses en mogelijkheden van leerlingen te ontdekken en hen daarbij te ondersteunen. Onder meer om deze reden zijn de leerlingen gekoppeld aan een vaste coach waarmee zij een vertrouwensrelatie kunnen opbouwen. Elke periode maken we uren vrij voor persoonlijke coaching van de leerling. In de eerste fase richten we de coaching op 'wie ben ik?', in de tweede leerfase bouwen we dit uit tot 'wat kan ik?' om vervolgens in de derde leerfase waarbij de beroepsprofielen in de praktijkvakken en de stages uitgangspunt zijn, intensief in te gaan op 'wat wil ik worden?'. De mogelijkheden van de leerling is het vertrekpunt en bepalen het tempo

waarin de voortgang in de ontwikkeling verloopt. De monitoring vindt plaats tijdens de maandelijkse coachgesprekken van de leerling en de coach.

BETROKKENHEID VAN OUDERS

Ouders en familieleden horen erbij en hebben een pro-actieve rol in het proces van de ontwikkeling van hun kinderen. Er is sprake van wederzijdse en wederkerige communicatie op basis van gelijkwaardigheid en partnerschap. Het bevorderen van een veilig klimaat in de klas is heel belangrijk. Als leerlingen zich allemaal veilig en prettig voelen zal het pesten een stuk minder aanwezig zijn. Bij het bevorderen van een veilig klimaat spelen onder andere de volgende punten een rol:

PASSENDE VEILIGE SCHOOLSTRUCTUUR

In onze school heerst een klimaat van vertrouwen, optimisme en gelijkwaardigheid onder en tussen jongeren en volwassenen. Leerlingen weten dat er naar hen geluisterd wordt. De cultuur onder medewerkers is gebaseerd op samenwerking en communicatie. De school is verbonden met de gemeenschap om haar heen.

Het bevorderen van een veilig klimaat op school en in de klas is heel belangrijk. Als leerlingen zich allemaal veilig en prettig voelen zal het pesten een stuk minder aanwezig zijn. Bij het bevorderen van een veilig klimaat spelen onder andere de volgende punten een rol:

ZIEN EN GEZIEN WORDEN

Bij binnenkomst in het gebouw en in het lokaal is de coach en/of leerkracht zichtbaar aanwezig voor de leerlingen. Op deze manier voelen alle leerlingen zich welkom en kan de coach en leerkracht inschatten hoe de stemming van de leerlingen is.

COACHCLUB

De leerling mag om 8.30 uur direct naar zijn/haar coachclub waar de coach reeds aanwezig is. Het coachclubmoment heeft o.m. de volgende doelstellingen:

- stemming peilen van individu en groep
- trainen van sociaal vaardig gedrag
- groepscohesie bewerkstelligen
- een positieve sfeer creëren

TOEZICHT

Er is voldoende toezicht in de klas en tijdens pauzes. De medewerkers kunnen pesten signaleren en onderscheid maken tussen ruw spel of plagen. Door continue aanwezigheid van medewerkers komt pesten minder voor.

HANTEREN VAN GEDRAGSVERWACHTINGEN

Binnen Met Praktijkonderwijs Waalwijk hebben we gedragsverwachtingen die regelmatig door de coach met de leerlingen worden besproken. Daarnaast bespreekt elke coach aan het begin van het schooljaar de algemene afspraken en regels in de klas. Gedurende het jaar komen deze afspraken en regels herhaaldelijk terug in sociale vaardigheidslessen en coachgesprekken. Er wordt duidelijk gesteld dat pesten altijd gemeld moet worden en niet als klikken maar als - hulp bieden of vragen - wordt beschouwd. Indien een coach of docent daartoe aanleiding ziet, besteedt hij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groepsgesprek. Hierbij worden de rol van de pester, het slachtoffer, de meelopers en de stille getuigen benoemd. Van de gesprekken rond pesten worden aantekeningen gemaakt, die door de coach worden bewaard in het leerlingvolgsysteem van zowel de leerling die pest als van de leerling die gepest wordt.

SOCIALE VAARDIGHEIDSLESSEN

Het is belangrijk dat leerlingen leren om over pesten te praten. Hulp leren vragen of aangeven dat je wordt lastiggevallen is goed om te doen. Als leerlingen weten dat je mag en moet praten over pesten, weet de pester dat zijn gedrag niet meer altijd verzwegen blijft. Buiten de schoolmuren is de invloed van de school beperkter. De school kan het probleem dan niet helemaal oplossen, maar doet zijn uiterste best om de veiligheid op school te bieden of betreft externe partners.

OUDERPARTICIPATIE

Om pesten te kunnen voorkomen en/of aanpakken is de betrokkenheid van ouders nodig. Ouders van pesters of gepeste leerlingen worden op de hoogte gesteld van de situatie, gevraagd om mee te denken om de problemen op te lossen en geïnformeerd over de actie die de school hierin neemt.

TEAMPARTICIPATIE

Alle medewerkers zijn op de hoogte van het pestprotocol en handelen hiernaar. Er is een pestcoördinator aangesteld die dit monitort.

HOOFDSTUK 3

STAPPENPLAN NA EEN MELDING VAN PESTEN

De medewerkers van Met Praktijkonderwijs volgen een gezamenlijk protocol om gedragsproblematiek op effectieve wijze aan te pakken. In bijzondere situaties vraagt dit gezamenlijk optreden om een specifiek plan van aanpak. Deze aanpak heeft grote overlap met het zg. ABCD-gedragschema (zie bijlage) die binnen onze school wordt gehanteerd. School heeft hierbij het uitgangspunt dat pesten altijd in de C-categorie valt. Het plan van aanpak rondom pesten treft u hieronder aan.

Rol coach

- Wanneer het pesten plaatsvindt in klassenverband, praat de coach eerst met de gepeste leerling en later met de pester apart.
- Vervolgens organiseert de coach een gesprek tussen beide leerlingen en probeert tot goede afspraken te komen.
- De coach bespreekt direct het vervolgtraject indien het pesten zich herhaalt.
- De coach praat met de groep, dit is belangrijk in verband met het herstellen van de groeps sfeer en om te benadrukken welke verantwoordelijkheid ieder groepslid heeft.
- Er wordt ook contact opgenomen met de ouders van de gepeste alsmede de pester.
- Indien het probleem zich herhaalt, meldt de coach het gedrag aan de teamleider. De teamleider bespreekt de gebeurtenissen met de betrokken leerlingen en de afspraken die zijn gemaakt.

Rol teamleider (raadplegen van anti-pestcoördinator)

De teamleider neemt de rol van de coach over, bij herhaling van het pestgedrag, wanneer het pesten het klassenverband overstijgt en informeert altijd de pest coördinator, directie en ondersteuningsteam. De anti-pestcoördinator adviseert indien nodig de teamleider bij de te volgen stappen.

- De teamleider heeft een gesprek met de gepeste leerling en de pester apart of organiseert direct een gesprek tussen beiden.

- In het contact met de pester is het doel drieledig, namelijk:
 - Confronteren.
 - Mogelijke achterliggende problematiek op tafel krijgen.
 - Helderheid geven over het vervolgtraject bij herhaling van pesten.
- In het contact met de gepeste leerling wordt gekeken of deze dergelijk sociaal gedrag vertoont, waardoor hij/zij een gemakkelijk doelwit vormt voor pesters.
Het ondersteuningsteam adviseert zo nodig, zowel aan de pester als de gepeste leerling, hulp op vrijwillige basis intern of extern.
- De teamleider stelt alle betrokken ouder(s)/verzorger(s) op de hoogte wanneer er sprake is van recidief gedrag, verzoekt hen om met hun kind in gesprek te gaan en stelt hen op de hoogte met een formele brief over mogelijke vervolgstappen.
- De teamleider bespreekt de mogelijkheden tot hulp met de ouder(s)/verzorger(s).

Rol directie (en mogelijk ondersteuningsteam)

Bij herhaling van (feitelijk) pesten binnen school, nadat een formele brief is verstuurd, wordt overgegaan tot sanctie in de vorm van schorsing waarbij een gesprek op school met ouders van de pester wordt gearrangeerd in het bijzijn van directie. Dit gesprek heeft als doel het pesten te stoppen en te bespreken met ouders en de leerling wat daarvoor volgens school nodig is. Doel hiervan is de veiligheid te waarborgen voor de gepeste.

Indien er geen perspectieven tot verandering zijn bij de pester, kan er overgegaan worden tot de procedure schorsing en mogelijk verwijdering.

Rol anti-pestcoördinator

De anti-pestcoördinator wordt betrokken indien de teamleider aan zet is. De anti-pest coördinator adviseert de teamleider indien nodig en controleert of alle benodigde stappen volgens het protocol zijn gezet.

- Meldingen van ouders die bij de teamleider terecht komen worden altijd gemeld bij de anti-pest coördinator.
- Meldingen van buitenaf die bij de anti-pest coördinator terecht komen, worden altijd gedeeld en overgedragen naar de personen volgens de stappen van het protocol.
- De anti-pestcoördinator is op afroep beschikbaar in het sectoroverleg.
- De anti-pestcoördinator evalueert jaarlijks of er aanpassingen nodig zijn in het anti-pest beleid samen met de werkgroep ABCD, het ondersteuningsteam en de teamleiders.
- Wijzigingen in het beleid en wijzigingen van het anti-pestprotocol worden door de anti-pest coördinator altijd ter goedkeuring voorgelegd aan het MT en de MR.
- De anti-pestcoördinator houdt actuele programma's, workshops en lesmateriaal in de gaten die te maken hebben met pesten.

WERKPROCES

Stap	Verantwoordelijk	Activiteit	Documentatie
Signaleren en noteren	Coach	Luisteren naar leerling en/of ouders. Situatie beschrijven Stel ouders op de hoogte Geef indien van toepassing advies om digitale bewijzen te bewaren	Presentis; logboek achtergrond http://www.pestweb.nl/ http://www.schoolenveiligheid.nl/pesten_risicofactoren_bij_pesten
Gesprek	Coach (eventueel met advies vanuit de mediacoach)	Coach gaat in gesprek met de betrokkenen i.o.m de gepeste en ouders (pester/gepeste, meeloper/groep en /of ouders). Zowel klassikaal als individueel. Indien nodig geeft coach de tip om digitaal de pester te blokkeren.	Presentis; logboek achtergrond http://www.pestweb.nl/ http://www.schoolenveiligheid.nl/pesten_risicofactoren_bij_pesten
Verantwoording delen met teamleider	Coach Teamleider Anti-pest coördinator	Teamleider en coach schatten samen de situatie in en bepalen in overleg met ouders met wie de zorg binnen school gedeeld wordt. Er wordt samen een inschatting gemaakt of het een sectoroverstijgende vraag is of niet. De teamleider informeert en/of raadpleegt de anti-pestcoördinator	Presentis; logboek achtergrond http://www.pestweb.nl/ http://www.schoolenveiligheid.nl/pesten_risicofactoren_bij_pesten
Sectoraanpak	Coach Sector Teamleider	Indien er geen sprake is van een sectoroverstijgende hulpvraag, wordt er een plan van aanpak opgesteld en besproken tussen coach/team/teamleider en ouders en leerling. Dit wordt geëvalueerd en eventueel wordt er alsnog doorgegaan naar stap 5 De teamleider informeert en/of raadpleegt de pest coördinator	Presentis; Logboek achtergrond
Ondersteuningsvraag formuleren	Teamleider Coach	Teamleider bepaalt samen met de coach of er een ondersteuningsvraag	Presentis; intern -extern zorgoverleg

		geformuleerd gaat worden, indien er meer ondersteuning nodig is dan er binnen de sector geboden kan worden. Ouders en leerling worden hiervan op de hoogte gesteld en zijn akkoord.	
Screening interne ondersteuningsteam	Ondersteuningsteam	Ondersteuningsteam bepaalt in welk overleg dit moet worden behandeld → (I)OT en maakt een inschatting van de ernst van de situatie en bepaalt of en welke externe partners worden betrokken.	
Beantwoorden ondersteuningsvraag: traject	Ondersteuningsteam	Er wordt binnen een week antwoord gegeven over het traject. Indien nodig wordt er een casemanager aan gekoppeld vanuit het ondersteuningsteam.	
Borging door beschrijving Borging in uitvoering	Ondersteuningsteam Teamleider Anti-pest coördinator Directie Coach	Er wordt een advies geformuleerd dat besproken wordt met coach/teamleider/directie, ouders en leerling. Met daarin beschreven welke verantwoordelijkheden bij wie liggen. Afhankelijk van de problematiek wordt besloten wie er vanuit het ondersteuningsteam aansluit	

Hoofdstuk 4

BIJLAGEN

3.1. PLAGEN EN PESTEN

PLAGEN

Plagen doen we allemaal wel eens en dit gaat meestal over en weer. Er is geen sprake van een slachtoffer en het is niet de bedoeling om elkaar kwaad te willen doen. Er is dus geen winnaar of verliezer.

Plagen is niet gemeen, plagen is voor alle partijen grappig. Om plagen kun je lachen, niet iedere keer is dezelfde persoon aan de beurt. Plagen is ook meestal 1 tegen 1 en is makkelijk te stoppen.

PESTEN

Wanneer wordt plagen pesten?

- Als de ander aangeeft dat het niet leuk (meer) is en er wordt dan toch doorgedaan.... dan wordt plagen pesten.
- Als er steeds hetzelfde geintje wordt uitgehaald of steeds weer hetzelfde grapje wordt gemaakt. Ook dan wordt plagen pesten.

- Als je gaat merken dat de één de baas over de ander wordt. Er is dus een winnaar en een verliezer.

Hieronder vallen dan zowel lichamelijke als geestelijke pesterijen. In tegenstelling tot bij het plagen is er een situatie ontstaan waarbij de gepeste vaak niet meer voor zichzelf kan opkomen. Ook gebeurt het regelmatig dat iemand niet meer bij de groep hoort. Diegene wordt dan buitengesloten.

Bij pesten is de sfeer juist niet positief en er is altijd sprake van meer tegen een. Er is sprake van een machtsverschil. Het slachtoffer is niet in staat zich tegen de sterkere partij (pestkop met meelopers) te verweren.

DEFINITIE

Pesten is het systematisch en langdurig uitoefenen van psychologisch of fysiek geweld door één of meerdere personen ten opzichte van één persoon, die niet (langer) in staat is zichzelf te verdedigen.

PLAGEN	PESTEN
Onbezonnen, spontaan	Systematisch
Geen kwade bijbedoelingen	Kwetsen van iemand
Duurt niet lang	Gebeurt bijna non-stop
Speelt zich af tussen gelijken	De macht is ongelijk verdeeld
Geplaagde blijft volwaardig lid van de groep	De gepeste wordt buitengesloten
Er is een wisselend slachtoffer	Er wordt één zwart schaap uitgekozen
Heeft geen blijvende gevolgen	Lichamelijke of psychische gevolgen
Altijd één-tegen-één	Eén-tegen-één/ groep

3.2 VORMEN VAN PESTEN

VERBAAL

Schelden, dreigen, belachelijk maken, uitlachen of een bijnaam geven op basis van lichaamskenmerken, (etnische) afkomst, geloof of seksuele voorkeur of n.a.v. een verkeerd antwoord in de klas of andersoortig gedrag

FYSIEK

Trekken, duwen, spugen, schoppen, slaan, laten struikelen, krabben, bijten, aan de haren trekken, met voorwerpen gooien en seksuele intimidatie

ISOLATIE

Uitgesloten worden door een klasgenoot voortdurend duidelijk te maken dat hij of zij niet gewenst is, doodzwijgen of roddelen met anderen over de gepeste.

INTIMIDATIE

Bijvoorbeeld het dreigen met geweld. Zowel verbaal als non-verbaal.

DISCRIMINATIE

Discriminatie wil zeggen dat er (uiteraard onterecht) onderscheid wordt gemaakt tussen mensen op grond van kenmerken die er niet toe doen, zoals sekse, handicap, leeftijd, afkomst, religie, huidskleur, enz.. Discriminatie is zeker ook een vorm van pesten. Kinderen en jongeren op school die worden gediscrimineerd, worden buiten gesloten omdat zij worden veroordeeld door hun schoolgenoten.

STELEN OF VernIELEN VAN BEZITTINGEN

Afpakken, beschadigen en kapotmaken van spullen.

DIGITAAL PESTEN

Ongewenste sms'jes sturen, via mail of chatprogramma's opmerkingen verspreiden, het gebruiken van mobiele telefoons of websites met de bedoeling iemand zwart te maken door het verzenden van opmerkingen en/of foto's of filmpjes. Dit is een rijtje met vormen en voorbeelden van pesten. Het kan zijn dat er gepest wordt op een manier die hier niet tussenstaat.

3.3 DIGITAAL PESTEN

Veel pestgedrag tussen leerlingen speelt zich af online op sociale netwerken en via smartphones. Dit noemen we digitaal pesten of cyberpesten. Via internet en sociale media is er ongeremdheid in wat leerlingen elkaar 'toewensen' en dit gaat digitaal makkelijker dan in 'real life'. Digitaal pesten kan erg vervelend en bedreigend zijn. Dat komt omdat de dader vaak anoniem en onbekend is. Omdat we bijna altijd verbonden zijn met de digitale wereld, bijvoorbeeld met onze telefoon, is het moeilijk om je ervoor af te sluiten.

WAT IS DIGITAAL PESTEN?

- Versturen van vervelende berichten over iemand.
- Verspreiden van seksueel getinte berichten, foto's of filmpjes van een ander ('sexting').
- Tweets versturen waarin je zegt iemand in elkaar te gaan slaan of de school in de fik te steken.
- Verspreiden van 'bangalijsten'.
- Aanmaken van een profiel met de gegevens van iemand anders.

WAT KUN JE DOEN OM DIGITAAL PESTEN TE VOORKOMEN?

- Negeer vervelende berichten en blokkeer de afzender
- Log uit wanneer je een publieke computer gebruikt (bijvoorbeeld op school) en geef nooit je wachtwoord.
- Voeg alleen mensen toe die je kent.
- Stuur nooit foto's van jezelf waarvan je niet wilt dat iedereen die ziet.
- Meld bij de beheerder van de site wanneer er een nepprofiel is aangemaakt.
- Denk goed na wat je plaatst op internet, iedereen kan het zien en eenmaal geplaatst, is het moeilijk te verwijderen.
- Meld vervelende sites bij de volgende meldpunten: www.meldpunt.nl (als je iets ziet op internet wat discrimineert), www.meldpunt.org (als je kinderporno tegenkomt, bijvoorbeeld in spam).

WAT KUN JE DOEN ALS JE DIGITAAL WORDT GEPEST?

- Negeer vervelende berichten en blokkeer de berichten.
- Vertel iemand die je vertrouwt over wat er gebeurt.
- Bewaar pestberichten of maak een print screen als bewijsmateriaal.
- Als het pesten te ver gaat, kun je aangifte doen bij de politie

3.4 OORZAKEN PESTEN

Mogelijke oorzaken die ten grondslag liggen aan het pesten:

- 4 factoren die invloed hebben op pesten: het anders zijn, het bereikbaar zijn, het niet kunnen verdedigen en al eerder gepest zijn.
- Pesten vanuit groepsdynamica met zondeboktheorie: onderlinge relaties worden gunstig beïnvloed door een gemeenschappelijke vijand.
- Pesterijen komen voort uit frustraties: verveling, jaloezie, onmacht of angst.
- Pesten is een geheel van factoren die elkaar op negatieve wijze versterken: de persoonlijkheid, opvoedingssituatie van de pestkop en de zondebok, houding van de anderen.
- Pesten is gebaseerd op het imitatiemodel. Wie geen grenzen en regels heeft meegekregen en wie niet leert om te gaan met frustraties, kan geen rekening houden met anderen.
- Onderscheid maken tussen pesterijen als machtsmisbruik en deze die komen vanuit een persoonlijkheid die bestaat uit manipulatie en bedrog.
- De slachtoffers bevinden zich in ongunstige sociale omstandigheden waardoor ze een gemakkelijke prooi zijn. Dat wil niet zeggen dat het bij iedereen zo is.

3.5 BETROKKEN PARTIJEN

Bij pesten gaat het niet alleen om de 'pester' en de 'gepeste'. De pester zorgt er namelijk voor dat anderen ook zullen mee pesten om bij de groep te horen.

PESTER

Pesters komen heel zelfzeker over. Het lukt hen zelf zo goed dat ze anderen kunnen betrekken in hun pestactiviteiten. De pester is meestal een populair persoon die zich stoer gedraagt. Hij is een opstandig type die uitkomt voor zijn mening. De pester heeft moeite met regels en grenzen. Toch is hij minder zeker over zichzelf dan hij zich voordoet. Het pestgedrag dient meer als afleiding voor zijn eigen problemen. Het slachtoffer is vaak een uitlaatklep voor de frustraties van de pester.

GEPESTE

Vaak is degene die gepest wordt 'anders dan de anderen'. Dat 'anders-zijn' kan gebaseerd zijn op uiterlijke kenmerken (een bril dragen, ouderwetse kleren aan hebben), maar vooral op het niet beantwoorden aan de groepsnorm. Ook hobby's, taalgebruik, thuissituatie, etc. kunnen een aanleiding zijn tot pesten.

De meeste gepeste kinderen kunnen zich niet goed verdedigen en kunnen geen respect afdwingen van anderen. Ze zijn stil en introvert. Ze schamen zich dat ze gepest worden en houden dan ook hun mond

daaromtrent. Ze hebben weinig vrienden om op terug te vallen.

MIDDENGROEP

De middengroep is zeer belangrijk. Dat zijn degenen die niet pesten en niet gepest worden. Meestal willen ze populair zijn. Wanneer de middengroep reageert op het pesten, houdt het pesten waarschijnlijk op. De middengroep is onderverdeeld in enkele kleinere groepen.

WELKE ROLLEN ZIE JE BIJ PESTSITUATIES?

Als er gepest wordt, heeft iedereen in de klas er mee te maken. Alle leerlingen in de klas hebben in hun rol invloed op het pesten. Ook ouders en leerkrachten hebben invloed op het pesten (Pestweb, 2012).

De verschillende rollen op een rij:

- **De pester:** de zogenaamde uitvoerder van het pestgedrag, ook wel dader genoemd. Vaak hebben deze personen niet geleerd om hun agressie anders te uiten dan door pestgedrag te vertonen.
- **De gepeste:** de persoon die door een ander wordt benadeeld, zich daar vervelend bij voelt.
- **De meepester:** de persoon pest mee maar begint hiermee niet zelfstandig. Kan onder druk van de pester staan en angstig zijn om zelf een volgend slachtoffer te worden.
- **De helper:** neemt het op voor de gepeste. Vindt het niet goed dat er gepest wordt en is niet bang voor de pester.
- **De stiekemer:** vindt het goed dat er gepest wordt, maar bemoeit zich er niet actief mee. Is meestal bang om zelf gepest te worden. Roept anderen erbij om het pesten te steunen.
- **De buitenstaander:** denkt dat er in de klas niet gepest wordt en het kan hem/haar ook niets schelen, zolang hij/zij er zelf maar geen last van heeft.
- **De stille:** bemoeit zich er niet mee. Vindt het pesten wel gemeen, maar durft niets te doen of te zeggen, is bang dan zelf gepest te worden.
- **Ouders/verzorgers:** hebben in de opvoeding invloed op het pesten en kunnen bij hun kind signalen opvangen van pesten.
- **De leerkracht:** heeft in het lesgeven invloed op het pesten, heeft een signalerende rol en zal het pestgedrag bespreekbaar maken.

3.9 Voorbeeldbrief

Teamleider

Waalwijk, < datum >

Betreft: officiële waarschuwing

Aan de ouders/verzorgers van < naam leerling >

Graag willen wij u door middel van deze brief informeren over de situatie rondom < naam leerling >. Er is door < hem/haar > herhaaldelijk pestgedrag vertoond richting een andere leerling. We zijn als school hierover met < naam leerling > meerdere malen in gesprek geweest.

We hebben uitgesproken dat wij van al onze leerlingen en dus ook van < hem/haar > verwachten dat zij elkaar op een respectvolle manier behandelen. Omdat er toch sprake blijft van situaties waarin de andere leerling het slachtoffer is van pesterijen, hebben we besloten de volgende stap van het pestprotocol in werking te zetten.

Dit betekent het volgende:

< naam leerling > heeft vandaag een officiële waarschuwing gekregen. Er is hierover ook al contact geweest met u als ouder. Wij verwachten dat u de situatie thuis bespreekt en rekenen erop dat er een eind komt aan het pestgedrag.

Als het niet lukt om de situatie te veranderen gaan we over tot een tijdelijke schorsing. Momenteel is daar geen sprake van en vertrouwen we erop dat dit niet nodig zal zijn.

Wij verwachten dat we u door middel van deze brief voldoende hebben geïnformeerd. Mochten er nog vragen zijn, dan kunt u natuurlijk altijd contact met ons opnemen.

Met vriendelijke groet,

< Naam teamleider >

Met Praktijkonderwijs Waalwijk
Koetshuislaan 1
Postbus 88, 5146 BA Waalwijk
Tel: 0416 333416
Email: info@met-pro.nl

ABCD-schema (Chiel Vaessen)

Seksueel misbruik verloopt altijd via vertrouwenspersoon

Pagina-einde

	<i>Emotie -/+ /+++</i>		
Soort	Voorbeelden	Mogelijke interventies:	Wie
A	<p>Een leerling belemmert zijn EIGEN ontwikkeling</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zeuren (verbaal en non-verbaal) - Spullen niet op orde <p><i>Het niet houden aan schoolafspraken, zoals :</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Gebruik van andere taal dan Nederlands - Dragen van een pet binnen school - Over de verkeerde trap lopen 	<ul style="list-style-type: none"> - Belonen - Negeren - Herhalen wat er is gebeurd - SOVA - "Afrika preek" - Gesprek in eigen tijd (ondersteuning coach) - Rustige houding - Geduldige stem - Time out activeren indien van toepassing - Andere plek in de klas geven - Groepsgesprek aangaan - Zeg wat je doet, en doe wat je zegt - Lichte aanraking (schouder bv) - Benoemen: ik zie..... - Compliment geven aan degenen die het wel goed doen - Positief bekrachtigen wat goed gaat - Oogcontact, knikje geven - Apart nemen – aanspreken binnen of buiten de klas (locatie bewust kiezen) - Sandwich methode - Gesprek tijdens school - Humor - Afleiden - Boos doen, zonder boos te zijn - Teleurgesteld doen - Respectvol duidelijk maken dat andere leerlingen er last van hebben. - Uitgestelde aandacht 	Wie ziet, handelt

		<ul style="list-style-type: none">-lets vooraf bespreken preventief-Non verbaal contact maken- Beloningssysteem (in de vorm van een volgboekje)- Stemverheffing windkracht 12- Ouders informeren- Enz. <p><i>Altijd een bewuste reactie nodig!</i></p> <p><i>Overweging: Moet er gecommuniceerd worden met de coach? Gaat de coach op een mogelijk patroon in? Afspraak wordt door coach met leerling gemaakt zodat er de volgende keer direct overgegaan kan worden tot consequentie door de docent.</i></p> <p>NIET SANCTIONEREN in de vorm van "Als..., dan..." (Behalve bij patroon A-gedrag)</p>	
--	--	--	--

	Emotie -/+ /+++		
Soort	Voorbeelden	Mogelijke interventies	Wie
B	<p>Een leerling belemmert zijn EIGEN ontwikkeling, maar ook die van een ander</p> <ul style="list-style-type: none"> - Grof taalgebruik naar de omgeving - Werkweigering - Te laat komen - Uitdagend / uitlokkend gedrag - Gebruik mobiel in les zonder toestemming 	<p style="text-align: center;">Zie Bij A voor mogelijke interventies.</p> <p><i>N.B. Altijd een bewuste reactie nodig!</i> <i>De coach moet geïnformeerd worden indien er sprake is van een patroon.</i> <i>Afspraak wordt gemaakt door coach met leerling zodat er de volgende keer direct overgegaan kan worden tot consequentie door de docent.</i></p> <p>NIET SANCTIONEREN in de vorm van "Als..., dan..." (behalve bij patroon B-gedrag)</p>	<p>Wie ziet, handelt. Betreft / informeert de coach</p>

	<i>Emotie -/+ /+++</i>		
Soort	Voorbeelden	Interventie	Wie
<p>C</p>	<p>Een leerling vertoont gedrag waarbij de ontwikkeling van zichzelf of van anderen bedreigd wordt</p> <p>Algemeen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Patroon van A of B-gedrag (3x)* - Persoonsgerichte (verbale) agressie: iemand op de persoon uitschelden, kwetsen, pesten, discriminatie/racisme - Lijfelijk contact dat (tenminste) één van de twee als niet prettig ervaart - Filmen/ fotograferen/ geluidsopnamen maken met telefoon zonder toestemming 	<p>Patroon AB-gedrag: Na 3x gewaarschuwd te hebben in A of B ga je bij “niet luisteren” direct door naar stap 3.</p> <p>C-gedrag: Stap 1: Sandwich gesprek: Positief beginnen, corrigeren en weer positief eindigen). Er zit een erkenning in, maar ook een correctie. Stap 2: Consequentie in het vooruitzicht stellen, maar die wordt nog niet uitgevoerd (ALS je nu niet stopt met DAN...) Stap 3: Nog niet luisteren? Consequentie uitvoeren</p> <p>Sanctionerende maatregelen (consequenties):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Contact ouders - Contact coach en teamleider inlichten - Afzonderen / andere taak / andere groep - Na lestijd verantwoorden, eventueel werk afmaken, gesprek - Schrijf op wat fout ging / hoe anders? - Pauze binnen - Vergeten spullen op laten halen verloren tijd na school inhalen - Inleveren pet of telefoon - Volgboekje waar bij niet behalen een sanctie opstaat - Betalen wat stuk is - Gebruik maken van herstelrecht - Helpen schoonmaken / opruimen als je iets hebt vies gemaakt - Interne schorsing 	<p>Wie ziet, handelt. Betrekt de coach / TL</p>

		<p><u>Interne schorsing kan o.a. ingezet worden bij:</u></p> <ul style="list-style-type: none">- Structureel ontwikkelingsbedreigend gedrag in overleg met coach en teamleider.- Bij opnamen met telefoon direct handelen, om problemen te voorkomen. <p><u>De interne schorsing</u></p> <ul style="list-style-type: none">- Leerling is gehele dag met taak bezig (08.30 – 16.00).- Pauze is niet gelijktijdig met andere leerlingen en onder toezicht.- Contact coach/teamleider over invulling dag.- Ouders worden geïnformeerd.- Taak wordt geëvalueerd.- Medeleerlingen worden geïnformeerd.	
--	--	---	--

* *W.b. patroon AB-gedrag, Stelregel:*

Één keer is toeval, twee keer gaan mijn ogen open, drie keer is geen toeval meer.

	<i>Emotie -/+ /+++</i>		
Soort	Voorbeelden	Interventie: <i>Collega's onderling altijd een reflectie moment op de dag 16.45</i>	Wie
D	<p>Een leerling vertoont extreem bedreigend, risicovol of strafbaar gedrag</p> <p><i>-((be)dreigen met) fysiek geweld naar materiële zaken, dier/mens,</i></p> <p><i>Aantoonbaar aangiftewaardige zaken o.a.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Seksuele intimidatie - Diefstal, heling - Bewezen bezit en/of gebruik van drugs/alcohol / vuurwerk - Anders nl; <p><i>Bij fysiek geweld naar medewerker overlegt de directie met de desbetreffende medewerker.</i></p>	<p>Algemeen: Lik-op-stuk-sanctioneren; geen waarschuwingen meer.</p> <p><u>Vernielen materiaal:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Schade vergoeden of herstellen (materiaal)* 2. Herstelgesprek (contact ouders) 3. Schorsing/verwijdering <p><u>Fysiek geweld; altijd extern schorsen</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Alle betrokken leerlingen worden uit de situatie gehaald. Ze zitten op een aparte plek en beschrijven hun visie op de situatie. De visie van de betrokken collega's wordt opgehaald. - Naar aanleiding van de in kaart gebrachte situatie wordt vastgesteld of het C-gedrag of D-gedrag is. - Betrokken leerlingen worden naar huis gestuurd. - Er is contact met ouders over de situatie en er wordt medegedeeld dat leerling naar huis komt. Zolang er geen contact is geweest met ouders, blijft de leerling onder toezicht op school. - Verhaal wordt vastgelegd in Presentis bij incidenten. (coach / docent + TL). - Strafmaatregel en tijdsduur wordt bepaald (TL + directie). - Ouders worden op school uitgenodigd. - Tijdens herstelgesprek met ouders wordt maatregel meegedeeld. - Duur van de schorsing is maximaal 5 aaneengesloten dagen. <p><u>Aantoonbaar aangiftewaardige zaken:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - (School)agent - Informeren van ouders/verzorgers - Desbetreffend protocol gaat in werking (zie gedragscode) - Schorsing/ verwijdering (directie bepaalt) - Herstelgesprek (met ouders/ verzorgers) 	<p>Wie ziet, handelt. Betrekt de coach / TL / directie</p>

* w.b. schade vergoeden: ook wanneer iets "per ongeluk" kapot gaat, maar dan zonder extra consequentie